

1. Inleiding	Pag. 1
▪ Hoe zien wij de samenleving?	
▪ Wat zijn voor ons belangrijke waarden?	
▪ Wat zijn voor ons belangrijke doelen?	
2. Gedragsprotocol Oeps!	Pag. 2
▪ Grensoverschrijdend gedrag	
▪ Gedeelde verantwoordelijkheid	
▪ Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag	
3. Handleiding voor het gebruik van het Oeps-formulier	Pag. 7
▪ Het doel van het Oeps-formulier	
▪ Om welk grensoverschrijdend gedrag van de leerling gaat het?	
▪ Het gebruik	
▪ Het invullen	
▪ De vragen	
▪ De afkoelperiode	
▪ Het nagesprek	
▪ Gesprek met de ouders	
4. Contract sociale vaardigheden	Pag. 9
5. Pestprotocol Kanjermethode	Pag. 10
6. Oeps formulier	Pag. 15
7. Protocol schorsing en verwijdering	Pag. 16
8. Formulier inzake schorsing en/of verwijdering van leerlingen	Pag. 18
9. Sociale veiligheidsprotocol Kanjertraining ter inzage – zie ook KanVas	Pag. 19
10. Verkorte versie Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag	Pag. 26
11. Verkorte versie Pestprotocol Kanjermethode	Pag. 27
12. Leerkrachttaal om te printen en duidelijk zichtbaar op te hangen	Pag. 28

1. Inleiding

GBS Eben Haëzer staat voor een veilige leer- en leefomgeving voor zowel de kinderen, de ouders en de leerkrachten.

Hiervoor zijn er op onze school een pestprotocol en een gedragsprotocol opgesteld. Deze protocollen bepalen hoe wij met elkaar omgaan op school.

Hoe zien wij de mens en de samenleving?

- Ieder mens is een uniek persoon in aanleg, interesses, karakter, enz.
- Ieder mens heeft zijn eigen kwaliteiten
- Ieder mens leert iedere dag en ontwikkelt zich gaandeweg
- Ieder mens heeft andere mensen nodig om zich te kunnen ontwikkelen
- Ieder mens heeft ruimte, veiligheid en vertrouwen nodig om zich te kunnen ontwikkelen
- Onze samenleving is multicultureel, pluriform en kent grote sociale verschillen
- Onze samenleving verandert voortdurend

Wat zijn voor ons belangrijke waarden?

- Respect
- Veiligheid
- Verantwoordelijkheid
- Vertrouwen
- Openheid
- Betrokkenheid

Wat zijn voor ons belangrijke doelen?

- Wij willen een (stimulerende) leeromgeving bieden waarin iedereen zich prettig en veilig voelt en waar we plezier hebben, zodat de optimale (leer)resultaten worden behaald.
- In die stimulerende omgeving vindt het leren van en met elkaar plaats. Wij willen dat de leerlingen zich hier kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, evenwichtige, sociale mensen die vol vertrouwen de wereld tegemoet gaan.
- Wij willen hiervoor een veilig en respectvol schoolklimaat waarin we de individuele ontwikkeling van kinderen en volwassenen en de saamhorigheid bevorderen.
- We willen liever voorkomen dan genezen.

Om bovenstaande doelen te verwezenlijken wordt op GBS Eben Haëzer in groep 1 t/m 8 de Kanjermethode onderwezen en het bijbehorende Kanjerpestprotocol gebruikt bij pestgedrag.

2. Gedragsprotocol: Oeps! Dat ging even mis

Grensoverschrijdend gedrag

Een ruzie, een misverstand, een kleine misrekening, een vergissing, een plagerijtje, ze komen met regelmaat voor op elke school, dus ook op onze school.

In veel van dergelijke gevallen kunnen de kinderen dit zelf oplossen.

In andere gevallen is de assistentie van de leerkracht gewenst dan wel nodig.

Met een gesprekje of een waarschuwing worden in de regel de meeste problemen al snel opgelost.

Het kan echter voorkomen dat een probleem hardnekkiger of ernstiger is. Dan is meer gerichte aandacht noodzakelijk. Het is daarom gewenst, dat het voor alle partijen inzichtelijk is wat onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan en welke stappen worden genomen om tot gedragsverbetering te komen. Dit wordt beschreven in het gedragsprotocol.

Aan het begin van het schooljaar ondertekenen de leerlingen van groep 4 t/m 8 een contract waarin de gedragsregels die op onze school gelden beschreven staan (zie bijlage 1). De leerkracht bespreekt dit contract met de gehele groep. In groep 4 bespreekt de directeur het contract. In de onderbouw worden de gedragsregels besproken aan de hand van pictogrammen die in de klas hangen.

Op het moment dat er grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden worden de ouders van zowel de dader(s) als de slachtoffer(s) bericht via Parro en er wordt een notitie gemaakt in Parnassys.

Wij zien het volgende gedrag als grensoverschrijdend:

- 1. Fysiek geweld**
- 2. Brutaal gedrag**
- 3. Niet houden aan de regels**
- 4. Weigeren de opdracht van de leerkracht op te volgen**
- 5. Moedwillig vernielen of stelen van spullen**
- 6. Pesten/uitschelden/discrimineren**
- 7. Incidenten buiten schooltijd die doorspelen op school**
- 8. Wangedrag tijdens bijvoorbeeld excursies**
- 9. Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd**
- 10. Het onacceptabel gebruiken van digitale middelen**
- 11. Seksuele intimidatie**

1. Fysiek geweld

Het is belangrijk dat ieder kind op school en op het schoolplein veilig kan spelen.

Slaan, schoppen of vechten in school of tijdens de pauze is ontoelaatbaar.

De overtreder mag, na het incident, niet naar buiten. Dit kan, afhankelijk van de ernst van de overtreding gelden voor 1 of meerdere pauzes.

Indien deze correctie niet leidt tot verbetering, zal er in overleg met de ouders naar oplossingen worden gezocht. Het kind moet zijn excuses aanbieden.

2. Brutaal gedrag

Onder brutaal gedrag verstaan we: geen respect hebbend voor iemand anders,

onbeleefd, onbeschoft en onredelijk gedrag.

3. Niet houden aan de regel

De school heeft zorgvuldig pleinregels en schoolregels opgesteld en verwacht dat leerlingen zich aan deze regels houden om een veilig klimaat te kunnen waarborgen

4. Weigeren de opdracht van de leerkracht op te volgen

Het is niet acceptabel dat een kind weigert deel te nemen aan bepaalde lessen en/of weigert opdrachten uit te voeren

5. Moedwillig vernielen of stelen van spullen

Het bewust stuk maken of stelen van eigendommen binnen school (schooleigendom, eigendommen van personeel of leerlingen) is onacceptabel. In geval van moedwillige vernielingen of stelen van eigendommen van andere kinderen dienen ouders de schadevergoeding onderling regelen. Bij moedwillige vernieling of stelen van schoolspullen dienen de ouders (de leerling) de onkosten te vergoeden.

6. Pesten/uitschelden/discrimineren

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

Doodzwijgen, isoleren, insluiten in de klas, op de gang of het schoolplein opwachten buiten school, slaan of schoppen, achternarijden, altijd een bijnaam gebruiken, zogenaamd leuke opmerkingen maken, jennen, bezittingen afpakken, opmerkingen maken over kleding, obscene gebaren maken, iemand voortdurend ergens de schuld van geven. Voor het oplossen van het pestgedrag gebruiken wij het Pestprotocol Kanjermethode.

7. Incidenten buiten schooltijd

Soms kunnen incidenten die na schooltijd hebben plaats gevonden doorspelen op school. In dat geval is het van belang dat de school hiervan op de hoogte is.

8. Wangedrag tijdens excursies en uitstapjes

Het kind wordt uiteraard ter plekke tot de orde geroepen. Als het kind gedurende de hele excursie onacceptabel gedrag blijft vertonen, kan in overleg met de directie en/of de ouders worden besloten het kind de volgende keer op school te laten. Het kind wordt dan uitgesloten van 1 of meerdere uitjes.

9. Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein of de gymzaal onder schooltijd

Dit kan gevaarlijke situaties opleveren. Het is mogelijk dat een kind ongerust is over de thuissituatie, maar het komt ook voor dat na een conflict een kind besluit naar huis te gaan. Als zoiets is gebeurd wordt meteen telefonisch contact opgenomen met de ouders. We verwachten het kind direct weer terug op school en er wordt zo spoedig mogelijk een afspraak gemaakt met de ouders over de ontstane situatie. Bij ongewenst gedrag neemt de leerling plaats op een bank in de gymzaal of de leerkracht haalt de leerling op.

10. Onacceptabel gebruik van digitale middelen

Het is belangrijk dat de leerlingen zorgvuldig met digitale middelen zoals computers, het digibord etc. omgaan. Respectloos gedrag naar leerlingen van de school via social media en het internet is onacceptabel. Afspraken betreffende mobiele telefoons worden gerespecteerd. (Zie contract). Ouders kunnen na schooltijd de mobiele telefoon ophalen bij de leerkracht als de afspraken niet nageleefd worden.

11. Seksuele intimidatie

Opmerkingen die seksueel getint zijn worden niet geaccepteerd. Storend gedrag in en bij

de kleedkamers en ongewenst contact tussen leerlingen wordt niet getolereerd.

Bij bovenstaande incidenten biedt betreffende leerling zijn excuus aan betrokken personen aan.

Gedeelde verantwoordelijkheid:

Alle partijen hebben een verantwoordelijkheid voor het bevorderen en handhaven van een goede sfeer op school. Daarom wordt van alle betrokkenen verwacht zich aan de volgende regels te houden:

- Iedereen (dus ook de pleinwachtouder) heeft het recht en de plicht grensoverschrijdend gedrag te melden bij de leerkracht, de IB-er of de directeur.
- Alle leerkrachten verplichten zich tot het serieus nemen van klachten en het nemen van stappen (zie stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag) die tot een oplossing kunnen leiden.
- Ouders en kinderen verplichten zich tot het geven van eerlijke informatie, overleg met de leerkrachten/de directeur/ de IB-er én het ondersteunen van de aanpak op school (beschreven in het stappenplan) bij het oplossen van problemen.
- Als ouders iets te melden hebben dan wordt er een afspraak gemaakt voor een gesprek op school of er volgt een telefonisch gesprek met de desbetreffende leerkracht of de directeur. Mails of whatsapp berichten bevatten geen inhoudelijke informatie en worden door de ontvanger ook niet via de mail of whatsapp beantwoord. Via mail of whatsapp kan wel een gesprek aangevraagd worden.
- Het is niet toegestaan, dat ouders of derden op school komen om eigenhandig problemen op te lossen. Problemen worden opgelost door en in overleg met de school.
- Het gedragsprotocol zal om de twee jaar worden geëvalueerd en bijgesteld, indien nodig

Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag

Alle stappen van het stappenplan worden geregistreerd in het LVS door desbetreffende leerkracht. Voor een time out, schorsing en/of verwijdering wordt een apart formulier ingevuld. (Zie bijlage 5.)

1. De leerling vertoont grensoverschrijdend gedrag (dit wordt bepaald door de leerkracht, directie of medeleerlingen). De leerling wordt aangesproken op zijn gedrag en krijgt een eerste officiële waarschuwing. Dit wordt altijd gedaan in overleg met de directie. De leerkracht maakt een notitie hiervan in het LVS. Bij fysiek geweld en wangedrag volgt directe uitsluiting van de activiteit of er wordt een andere passende maatregel genomen. Bij zeer ernstige overtredingen kan de leerkracht eventueel samen met de directie besluiten eerder in gesprek te gaan met de ouders om herhaling te voorkomen. Ook kan bij een ernstige overtreding besloten worden door de directie en de leerkracht om gelijk een Oeps-formulier te laten invullen.
2. Bij een tweede keer krijgt de leerling in overleg met de directie een tweede officiële waarschuwing. Ook hiervan wordt een aantekening gemaakt in het LVS. De leerling wordt aangesproken op zijn gedrag. Er volgt een sanctie en ouders worden bij de

tweede waarschuwing ingelicht. Bij fysiek geweld en wangedrag volgt directe uitsluiting van de activiteit of er wordt een andere passende maatregel genomen.

3. Bij een derde keer binnen drie maanden vult de leerling dezelfde dag een Oeps-formulier (bijlage 3) naar waarheid in, met de hulp van de leerkracht die bij het incident aanwezig was.
4. Het formulier gaat met de leerling mee naar huis nadat ouders telefonisch of in een oudergesprek zijn ingelicht door de groepsleerkracht.
5. Als binnen drie maanden voor de vierde keer grensoverschrijdend gedrag plaats vindt, moet een tweede oeps-formulier ingevuld worden volgens dezelfde procedure als bij het eerste oeps-formulier.
6. Als binnen drie maanden voor de vijfde keer grensoverschrijdend gedrag plaats vindt, dan volgt een schorsing van een dag. Deze kan alleen gegeven worden in overleg en door de directie.
7. Wanneer wederom grensoverschrijdend gedrag plaats vindt binnen drie maanden na de eerste officiële waarschuwing wordt over gegaan tot het protocol schorsing en verwijdering van leerlingen. De besluitvorming hierover ligt bij het bestuur.

3. Handleiding voor het gebruik van het Oeps-formulier.

Deze handleiding bevat informatie over het Oeps-formulier, het inzetten en beschrijven van het formulier en een korte toelichting op grensoverschrijdend gedrag.

Het Oeps-formulier, dat officieel heet: 'Oeps! Dat ging even mis', is een hulpmiddel voor leerkrachten als onderdeel van het socialiseringstraject van leerlingen met grensoverschrijdend gedrag.

Op het formulier, ter grootte van A4-formaat, staan vragen die de leerling in moet vullen. Het Oeps-formulier biedt leerlingen de gelegenheid constructief met probleemsituaties om te gaan. In veel situaties handelt de leerling uit onvermogen om een voorval op te lossen.

Het doel van het Oeps-formulier

Het doel van het formulier is het sociaal emotionele bewustwordingsproces van de leerling te bevorderen en hen nieuwe vaardigheden op het terrein van de sociaal emotionele ontwikkeling aan te leren.

Het formulier kan tevens als extra pressie- of bewijsmiddel dienen voor de leerling, om zijn of haar gedrag te beteren. Op papier ziet het er toch anders uit dan in gesprek.

Hiervoor is het nodig dat de school de ouders op de hoogte stelt van het bestaan en de inzet van het formulier door de school.

Door het Oeps-formulier door de ouders van de betreffende leerling te laten ondertekenen, worden ze op de hoogte gesteld van het ongewenste gedrag van hun kind. Zij kunnen, bij ernstige vergrijpen van hun kind, worden uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht, of directie, al of niet in het bijzijn van de leerling.

Het gebruik

Voordat de leerling het Oeps-formulier gaat invullen is het belangrijk dat deze op de hoogte is van het doel van het formulier. Dit betekent in de praktijk dat de leerkracht het Oeps-formulier stap voor stap aan de leerling uitlegt;

Het kan in het belang van de leerling zijn dat het Oeps formulier vertrouwelijk wordt behandeld, omdat er eventueel persoonlijke gegevens van de leerling op worden beschreven.

Het Oeps-formulier wordt door de leerling ingevuld **samen met de leerkracht**. Duidelijk leesbaar, omdat het in een later stadium eventueel met de ouders moet worden besproken.

Het invullen

Bij het invullen van het Oeps formulier beschrijft de leerling aan de hand van de vragen de probleemsituatie. De andere betrokkenen kunnen eventueel worden benoemd. De betrokkenen kunnen in een later stadium aanwezig zijn voor het oplossen van het voorval.

De vragen

1. *Wanneer is het gebeurd?*

Hier vult de leerling de datum en de tijd in.

2. *Wat is er gebeurd?*

Bij deze vraag probeert de leerling zo duidelijk mogelijk de situatie te beschrijven.

Een voorbeeld hiervan kan zijn: Ik heb geschopt en mijn meester uitgescholden.

Tevens wordt bij deze vraag het moment van het voorval vermeld.

3. *Waar gebeurde het? Wie waren erbij?*

4. *Wat heb jij allemaal gedaan en gezegd?* En niet iets wat een ander heeft gedaan of heeft gezegd. Het doel van deze vraag is dat de leerling probeert zoveel mogelijk zijn eigen rol bij het voorval te beschrijven.
De leerling beschrijft bij deze vraag tevens wat hij of zij heeft gezegd. Omdat de leerling zijn eigen inbreng beschrijft, komt de andere partij hier niet ter sprake. Het beschrijven van het eigen aandeel van de leerling dient als reflectie op het eigen aandeel van de leerling. Door op zichzelf te reflecteren kan het bewustwordingsproces van de leerling op gang worden gebracht en benoemd.
5. *Hoe had je het kunnen voorkomen?*
De leerling probeert bij zichzelf na te gaan hoe hij of zij zich anders op had kunnen stellen om de ontstane problemen te voorkomen.
6. *Hoe los je dit probleem op?*
Bij deze vraag gaat het erom dat de leerling zich gaat proberen voor te stellen welke sociale vaardigheid hij/zij zelf had kunnen inzetten, of welke handelingen doeltreffender waren geweest bij het voorval.
N.B.: Juist door het gebrek aan sociale vaardigheden kan het voor de leerling heel moeilijk zijn deze vraag te beantwoorden.
7. *Wat heb je ervan geleerd?*
De leerling verwoordt hier hoe hij/zij bij een volgend voorval beter kan reageren.
8. *Opmerking leerkracht.* Hier kan de leerkracht aanvullende informatie opschrijven.

De afkoelingsperiode

Het kan voor komen dat de betrokkenen bij het voorval tijd nodig hebben de emoties te laten bezinken en tot rust moeten komen. Wanneer dit nodig is voor een positieve oplossing van de problematiek, moet dit door beide partijen worden gerespecteerd. Deze afkoelperiode kan namelijk belangrijk zijn voor het verloop van het nagesprek. Tevens krijgen de betrokken partijen de gelegenheid na te denken over constructieve oplossingen van het voorval.

Het nagesprek

Het Oeps-formulier moet niet op zichzelf staan. Na het uitschrijven van de situatie op het Oeps-formulier en een eventuele rustperiode, waarin de emoties kunnen bezinken, volgt er een nagesprek met de betrokken leerling(en), met de leerkracht, of met de directie. Juist dit nagesprek zorgt voor het inzicht van de leerling in zijn eigen handelen en het aanleren van nieuwe sociale vaardigheden.

Het is belangrijk voor de leerling dat de leerkracht of de directie de emoties van de leerling erkent, zodat het nagesprek met minder weerstand van de leerling kan worden gevoerd. Tijdens dit nagesprek krijgt de leerling feedback van de leerkracht. Vervolgens bespreken ze samen welke nieuwe sociale vaardigheden de leerling heeft geleerd en hoe deze nieuwe vaardigheden in het vervolg zullen worden benut door de leerling.

Gesprek met de ouders

Ouders worden voordat het Oeps-formulier mee naar huis gaat door de leerkracht of de directie telefonisch geïnformeerd over de situatie.

De leerling neemt het Oeps formulier, dat door de leerling samen met de leerkracht is ingevuld, mee naar huis en laat het zijn of haar ouders ondertekenen. Vervolgens wordt het formulier door de leerling mee terug naar school genomen, waar het wordt ingeleverd bij de betreffende leerkracht. Het Oeps-formulier wordt bewaard in een map bij de directie.

CONTRACT sociale vaardigheden

We vinden het prettig als je bij ons op school:

- naar een ander luistert
- eerlijk bent
- je aan je afspraken houdt
- een fout durft toe te geven
- een ander helpt
- voor je mening uitkomt
- complimenten geeft
- je excuus aanbiedt als je fout bent geweest
- elkaar gedag zegt
- je eigen rommel opruimt
- geen pet draagt
- je mobiele telefoon inlevert aan het begin van de schooldag
- je mobiele telefoon uitzet als je op het schoolplein bent
- dat je respectvol met social media omgaat

Uit respect voor een ander:

- doe je niets bij een ander wat je zelf ook niet wilt
- kom je niet aan de ander, als de ander dat niet wil
- sta je niet meteen met een oordeel klaar en probeer je de ander te begrijpen
- sluit je geen andere kinderen buiten
- scheld je geen andere kinderen uit

Bij pestgedrag:

- vertel je aan de meester of juf dat je gepest wordt
- vertel je aan de meester of juf dat een ander gepest wordt (dit is geen klikken)
- praat je er met anderen over, bijvoorbeeld je ouders
- (denk ook aan de kindertelefoon)

Bij ruzie:

- denk je eerst na over de drie SSS (schoppen, slaan en schelden)
- probeer je het eerst op te lossen door het uit te praten
- bedreig je geen andere kinderen
- haal je hulp als dat nodig is
- pak je geen spullen van de ander af
- moedig je iemand die ruzie heeft niet aan

Ik, _____ uit groep _____ houd mij aan dit contract.

Datum: _____

Handtekening leerkracht:

Handtekening leerling:

Inhoudsopgave:

1. Waarom een pestprotocol?
2. Uitleg van de petten van de Kanjertraining
3. Kanjer leerkrachttaal
4. Pestprotocol voor alle kinderen
5. Pestprotocol voor het gepeste kind
6. Pestprotocol voor de pester
7. Pestprotocol voor de ouders
8. Pestprotocol voor de leerkracht

1. Waarom een pestprotocol?

Dit pestprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind gepest wordt. Ook kunnen ouders/verzorgers hierin lezen, hoe er gecommuniceerd moet worden als er een klacht is of wanneer er iets met de leerkracht/directie besproken moet worden.

Dit pestprotocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining die op onze school gegeven wordt. Het Kanjerproject werkt wat betreft pesten ook preventief.

Dit pestprotocol bestaat uit 5 delen: *voor alle kinderen, voor het gepeste kind, voor de pester, voor de ouders en voor de leerkracht*. Deze partijen zijn allemaal betrokken bij een situatie waarin gepest wordt en worden op deze manier beter geïnformeerd.

2. Uitleg van de petten van de Kanjertraining

De kleur van de petten staat voor een bepaald gedrag

Witte pet - tijger:

De tijger is een kanjer. Hij/zij is tevreden met zichzelf, komt voor zichzelf op en voor anderen. Maar weet ook wanneer tijd is om weg te lopen.

Rode pet - aap:

Neemt niemand serieus ook zichzelf niet, hij/zij lacht overal om. Het is een meeloper en versterkt hierdoor het gedrag van de pestvogel.

Gele pet - konijn:

Heeft een slecht zelfbeeld, komt niet voor zichzelf op of voor anderen en loopt liever snel (bang) weg.

Zwarte pet - pestvogel:

Vindt zichzelf geweldig en anderen helemaal niks. En laat dat aan andere kinderen voelen.

Alle anderen deugen niet en hij/zij bepaalt zelf wel wat hij doet. Hij/zij pest andere kinderen.

3. Kanjerleerkrachttaal

Kanjerleerkrachttaal

- 1 Benoem wat je ziet en hoort:**
'Ik hoor je steeds lachen tijdens zelfstandig werken.'
- 2 Geef aan wat het met jou doet:**
'Het stoort mij bij mijn instructie.'
- 3 Vraag of het de bedoeling van haar/hem is:**
'Is het jouw bedoeling om mij/ons te storen bij het werken?'
- 4 Bij 'ja', gebruik eerst leiderstaal en bij geen effect volgt een consequentie:**
'Ik wil dat je er mee stopt.' Als dit écht de bedoeling is, nooit accepteren.
- 5 Bij 'nee' geef je erkenning:**
'Fijn, wat ga je nu doen?'
'Goed dat je nu rustig gaat werken, wij kunnen nu ook goed doorwerken.'

4. Pestprotocol VOOR ALLE KINDEREN

Zie je dat iemand gepest wordt?

Meld het aan je leerkracht! (zet je witte pet op)

Klikken over pesten bestaat niet!!

1. Ik zet mijn witte pet op, want ik pest niet mee.
2. Ik meld (zelf of samen met andere kinderen) het pesten bij de leerkracht, mijn vader/moeder of een andere volwassene.
3. Ik durf te zeggen: *Houd op met.....(gedrag benoemen)! Ik vind het gemeen wat jij doet.*
4. Ik vertel het thuis en vraag om ideeën.

5. Pestprotocol: VOOR HET GEPESTE KIND

1. Ik ga niet huilen, piekeren of verdrietig zijn.
Ik pak het pesten aan.
2. Ik zeg: *Dat vind ik niet leuk. Stop er mee. Je doet gemeen. Je maakt me verdrietig, ik wil dat je stopt.*
3. Pesten is gemeen. Ik meld dat ik gepest word. Dat is geen klikken!
4. Ik vraag klasgenootjes om mij te helpen zodat ik niet alleen sta.
5. Ik ga mijn hart luchten bij iemand, die ik aardig vind en vertrouw en vraag om hulp. Dit doe ik bij mijn ouders, de juf of meester of iemand anders die ik goed ken.
6. Ik negeer de pestvogel. Hij/zij weet niet eens wat hij/zij doet. Ik draai me om en meld het.
7. Als ik vervelende e-mails krijg dan verwijder ik ze direct en de volgende keer open ik ze niet eens. Het adres ga ik blokkeren zodat de e-mails direct verwijderd worden.
8. Word ik digitaal gepest dan blokkeer ik die personen die dat doen, zodat ze niet meer met mij kunnen praten.
9. Ik schrijf alle vervelende dingen die de pestvogels doen op. Dan laat ik dit de leerkracht of mijn ouders lezen. Ik kan gaan praten met een ander gepest kind.
10. Ik kan boeken lezen over het pesten.
11. Als ik meer informatie wil bel ik (gratis) de kindertelefoon 0800-0432 tussen 2 en 8 uur of ik kijk op www.pestweb.nl of www.pesten.net.
12. Het is niet mijn schuld. Ik ben zoals ik ben en dat is oké.
13. ***IK KAN DE PESTVOGEL(S) AAN ALS IK HULP KRIJG VAN KLASGENOOTJES, JUF/MEESTER, OUDERS, VRIENDEN/VRIENDINNEN.***

6. Pestprotocol VOOR DE PESTER

1. Ik denk na over hoe het is om gepest te worden.
Hoe zou ik dat vinden?
2. Ik kan mijn zwarte pet afzetten: **IK STOP MET PESTEN**
3. Ik vraag hulp aan de leerkracht en/of mijn ouders.
4. Ik ga na schooltijd direct naar huis, zodat ik niet in de verleiding kom om te pesten.
5. Als ik een geintje maak, mag het niet ten koste gaan van anderen.
6. Ik ga nadenken over hoe ik mijn gedrag kan verbeteren.:
-Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? STOP! Ik doe aardig en anderen doen aardig tegen mij.
7. Als ik meer informatie wil bel ik (gratis) de kindertelefoon 0800-0432 tussen 2 en 8 uur of ik kijk op www.pestweb.nl of www.pesten.net.

8. Ik kan mijn zwarte pet omruilen voor een witte pet, ook al verwachten anderen dat ik de pestvogel ben.

7. Pestprotocol VOOR OUDERS

1. Ook mijn kind kan een zwarte pet opzetten en de pester zijn.
2. Ook mijn kind kan gepest worden.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek, als ik hoor dat mijn kind vaak een zwarte pet opzet.
6. Ik probeer erachter te komen wat de mogelijke oorzaken kunnen zijn.
7. Ik vraag mij af:
 - Voelt mijn kind zich veilig thuis?
 - Voelt mijn kind zich veilig op school?
 - Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
 - Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
 - Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
 - Welke tv-programma's volgt mijn kind allemaal?
 - Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind.
9. Ik corrigeer agressieve buien.
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, niet met de ouders van een pestvogel of een gepest kind.
12. Ik bied hulp aan mijn kind.
13. Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op.
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of de school dit aangeeft.

8. Pestprotocol VOOR DE LEERKRACHT

'Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van pesten' en houden nauw contact met de ouders zowel van het gepeste kind als de pester – koppel je acties altijd terug!

1. Door het kanjerproject wordt het pestgedrag verminderd en misschien zelfs voorkomen.
2. Wacht niet tot het pesten gemeld wordt, maar let op de signalen. Want lang niet al het pesten wordt gemeld.
3. Geef de pester een andere plaats in de klas.
4. Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:
 - Doodzwijgen, isoleren, insluiten in de klas, op de gang of het schoolplein*
 - Opwachten buiten school, Slaan of schoppen, Achterna rijden, Altijd een bijnaam gebruiken, Zogenaamd leuke opmerkingen maken, Jennen, Bezittingen afpakken*
 - Opmerkingen maken over kleding, Iemand voortdurend ergens de schuld van geven*
5. Neem leerlingen serieus als pesterijen gemeld worden. Doe je dat niet dan durft hij/zij het misschien niet weer te zeggen.
6. Bij onderhuids pesten moet je het pesten in de algemene zin in de klas aan de orde stellen. Bijv. oorlog en vrede, schending van mensenrechten, kindermishandeling, pesten op school (oorzaken en gevolgen)
7. Is er sprake van merkbaar lichamelijke of geestelijke mishandeling dan moet je direct ingrijpen. Als je nu niet ingrijpt dan zeg je eigenlijk: 'ga maar door'. Het gesprek dat je nu met de pester moet voeren is kort en heel duidelijk. Vraag aan hem of haar: *'Is het jouw bedoeling om het*

leven van.....zuur te maken?’ Hierop kan/mag de pester alleen maar ja of nee antwoorden. Bij nee, mag het vanaf nu ook niet weer gebeuren. Bij ja, is er een probleem en zal het stappenplan grensoverschrijdend gedrag in werking gezet worden.

8. Als dit alles geen effect heeft, is de volgende stap het voeren van een aantal *probleemoplossende gesprekken* met de pester om de oorzaak van het pestgedrag te vinden. Mogelijke oorzaken: *Eerst zelf gepest zijn, bang zijn om zelf het mikpunt te worden, groot willen doen voor anderen, jaloers zijn, verwend zijn, slecht voorbeeld van..., geweld op tv of internet, reactie op bepaalde stoffen, (te kort aan) aandacht van ouders, mishandeling, nooit gecorrigeerd worden door de ouders, enz.*
9. Niemand is gewoon een pester. Het is aangeleerd gedrag. Een pester kan zijn zwarte pet afzetten. Maar daar is hulp bij nodig.
10. Is de oorzaak duidelijk? Probeer dan de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het slachtoffer uithaalt, te vergroten.
11. Maak daarna samen met de pester afspraken over gedragsverandering. Aan het einde van elke week evalueer je samen met de ‘pester’ of hij/zij zich aan de afspraken heeft gehouden.
12. Bij grote problemen kun je in overleg met de zorg een handelingsplan opstellen.
13. Maar wat als het geen effect heeft? Neem dan contact op met de ouders. De ouders moet dan voorzichtig, maar duidelijk- worden verteld wat hun kind anderen aandoet. Ouders kunnen het pesten niet ontkennen omdat je alle voorgaande activiteiten hebt vastgelegd en als het goed is, zijn ze daar ook al van op de hoogte.
14. Als een pester andere kinderen echt mishandelt of eigendommen vernielt moeten de ouders er direct bij worden betrokken.
15. Stopt het pesten niet, dan is een sociale vaardigheidstraining een optie. Uiteindelijk kan via de IB ook externe hulp worden gevraagd.
16. Maar niet alleen de pester heeft hulp nodig. Ook de gepeste leerling moet geholpen worden. Anders wordt hij/zij een konijntje (bang/passief) of juist zelf een pestvogel (pester). Ook de gepeste leerling kan baat hebben bij sociale vaardigheidstraining (Kanjerttraining) Tijdens de gymles kun je aandacht besteden aan zelfverdediging om de weerbaarheid van de leerlingen te vergroten.
17. Vergeet de hulp aan de hele klas niet. Lees in de klas een boek over pesten. Bespreek samen met de leerlingen het contract sociale vaardigheden en laat iedereen het ondertekenen en bespreek ook dat iedereen zich eraan houdt.
18. Elke situatie is weer anders, dus je moet zelf proberen in te schatten wat de ernst van de situatie is. Maar schuif het niet te snel weg, maar leg het ‘probleem’ voor aan een collega of de IB-er. Dan heb je meer steun/zekerheid.

OEPS formulier

Datum:

Groep:

Naam:

Wat is er gebeurd?

Waar gebeurde het?

Wie waren erbij?

Wat heb je gedaan/gezegd?

Hoe had je het kunnen voorkomen?

Hoe los je dit probleem op?

Wat heb je ervan geleerd?

Opmerkingen leerkracht:

Handtekening leerkracht: -----

Handtekening ouders: -----

Dit protocol treedt in werking als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht.

Er worden 4 vormen van maatregelen genomen:

- OEPS- formulier
- Schorsing van een dag of dagdeel door directie
- Schorsing in overleg met het bestuur
- verwijdering

We hebben met elkaar een aantal gedragsregels afgesproken en in de vorm van een contract opgesteld. Leerkrachten, leerlingen, directie en ouders dienen zich aan deze regels te houden.

De handhaving van de gedragsregels tijdens schooltijd behoort tot de taak van de leerkrachten (handhaving) en de directie (toezicht).

Alle leerlingen ondertekenen het contract sociale vaardigheden (vanaf groep 4).

Indien een leerling ernstig ongewenst gedrag vertoont, wordt dit door de betreffende leraar gemeld aan de directeur. Betreffende leerling krijgt een waarschuwing.

Bij herhaling van ongewenst gedrag volgt een gesprek met de leerling, de leerkracht en de directeur.

De leerling vult het met de hulp van de leerkracht een OEPS formulier in zoals omschreven in het gedragsprotocol. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht.

De ouders worden uitgenodigd als de leerling 2x een OEPS- formulier heeft ingevuld. Er volgt een gesprek met de directeur. Is er de volgende keer weer sprake van ernstig ongewenst gedrag, dan volgt de time-out maatregel.

Schorsing van een dag of dagdeel door directie

Naast een schorsing van een dag of dagdeel na het invullen van twee OEPS-formulieren is het ook mogelijk een schorsing te geven na zeer ernstig grensoverschrijdend gedrag.

In zulke gevallen kan het goed zijn dat het kind, ter afkoeling van alle betrokkenen, even uit de school is. De school treft in een dergelijk geval een ordemaatregel of schorsing van een dag of dagdeel. Dit kan na contact met de ouders/ verzorgers, onmiddellijk ingaan. De duur hiervan wordt bepaald naar aanleiding van het incident.

Wanneer het na een dergelijke weer mis gaat vindt er overleg plaats tussen directie en het bestuur over de te nemen vervolgstappen.

Schorsing in overleg met het bestuur

Leerlingen kunnen van school worden gestuurd: schorsing (voor een tijdje) of verwijdering (voorgoed). Een besluit tot schorsing kan door de schoolleiding genomen worden, na overleg met het schoolbestuur en de inspectie en na melding bij de leerplichtambtenaar. Meestal gebeurt zoiets alleen als er sprake is van wangedrag van de leerling en/of de ouders. Het kan ook gebeuren dat een leerling wordt verwijderd omdat de school niet (meer) kan voldoen aan de zorg-

behoefte van de leerling. De beslissing over verwijdering van een leerling wordt genomen door het schoolbestuur. Voordat een dergelijk besluit kan worden genomen, worden eerst de leerkracht en de ouders gehoord. Als het besluit eenmaal is genomen, mag een schoolbestuur de leerling niet onmiddellijk van school sturen. Het bestuur moet namelijk gedurende acht weken vanaf het moment dat tot verwijdering is besloten, proberen een andere school te vinden voor de leerling. Als een nieuwe school is gevonden, kan de leerling direct worden verwijderd. De termijn van acht weken hoeft dan niet meer worden afgemaakt. Als het vinden van een andere school niet lukt, mag de school de leerling de toegang tot de school na acht weken weigeren.

FORMULIER inzake schorsing en/of verwijdering

SCHORSING VAN EEN DAG OF DAGDEEL DOOR DIRECTIE, SCHORSING IN OVERLEG MET HET BESTUUR
EN OF VERWIJDERING VAN LEERLINGEN

Naam leerling:

Geboortedatum:

Naam leerkracht:

Datum incident:

Het betreft ongewenst gedrag tijdens

- ☐ lesuren
- ☐ vrije situatie
- ☐ plein
- ☐ elders:

Het betreft ongewenst gedrag ten aanzien van

- ☐ leerkracht
- ☐ medeleerlingen
- ☐ anderen:

Korte omschrijving van het incident:

Ouders/verzorgers op de hoogte gesteld d.m.v.

- ☐ gesprek op school
- ☐ telefonisch contact

Datum en tijd:

Gesproken met:

De volgende maatregel is genomen:

- ☐ schorsing van een dag of dagdeel
- ☐ schorsing in overleg met het bestuur
- ☐ in gang zetten van een procedure tot verwijdering

Datum gesprek ouders/verzorgers en de school:

(zie verder verslag van het gesprek)

Afspraken tussen ouders/verzorgers en de school:

Handtekening ouder:

Doelen

- Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek)
- Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt.

De uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school. De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

2. Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord. Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. We geven het goede voorbeeld De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media
- Indien zich een probleem voor doet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar.

We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie. Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Inhoud Kanjertraining

We bespreken en oefenen met gedrag door middel van de volgende materialen. Deze zijn van toepassing op de kinderen, maar net zo goed op ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en het team) het goede voorbeeld geven.

De petten

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we vanuit de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken kinderen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag. Kinderen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander.

Wanneer je doet als een kanjer, of als de witte pet, dan doe je als jezelf, je bent te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Je toont respect voor jezelf en de ander. Jezelf zijn betekent ook: vervul de rol die bij je past. Dus moeder: wees moeder. Leerkracht: wees leerkracht. Je bent geen vriendje van het kind. En laat het kind ook kind zijn. Als we allemaal als onszelf doen, vanuit vertrouwen, kunnen we toch heel verschillend doen, ook in verschillende situaties.	De witte pet is de pet van vertrouwen en jezelf zijn. Samen met de gele, rode en zwarte pet zie je dan...
Je kunt jezelf zijn in combinatie met de zwarte pet. De zwarte pet staat voor kracht. Dan reageer je op een prettig stoere manier. Je durft ruimte in te nemen. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je geeft je grenzen aan. Je maakt plannetjes, toont initiatief. Zolang naast	
de zwarte pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, is het gedrag prettig voor jezelf en de ander. Ouders en leerkrachten laten met de wit-zwarte pet positief leiderschap zien. Ze durven grenzen te stellen en duidelijk te zijn vanuit het vertrouwen dat de meeste mensen het goed bedoelen.	Wit en zwart • vertrouwen • duidelijk • doorzetter • leiderschap
De rode pet in combinatie met de witte pet staat voor humor. Je maakt grapjes die leuk zijn voor iedereen. Je doet optimistisch, vrolijk, relativerend, luchtig, handelt met levensvreugd. Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat je humor gebruikt in je opvoeding en speels kunt zijn: je kunt spelen met kinderen en je kunt relativeren. Je toont optimisme en vrolijkheid.	Wit en rood • vertrouwen • vrolijk • humor • positief denken
Handelen we met de wit-gele pet, dan geven we ruimte aan de ander. We luisteren, zorgen, tonen interesse, zijn rustig en vriendelijk, bescheiden. Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat we betrokkenheid tonen, luisteren naar kinderen en willen weten wat hun behoefte is. We tonen empathie.	Wit en geel • vertrouwen • vriendelijk • bescheiden • behulpzaam

Alle kleuren petten hebben hun valkuil wanneer de witte pet van vertrouwen wegvalt. Als we niet meer met vertrouwen naar elkaar of naar onszelf kijken, komen we terecht in wantrouwen. Bij de ene persoon of in de ene situatie uit dit zich in te krachtig gedrag (zwarte pet), bij een ander in te onderdanig angstig gedrag (gele pet) en bij een ander in clownesk meeloopedrag (rode pet). In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder. We zijn 'de weg even kwijtgeraakt'.

Het gaat mis als je niet doet als jezelf

Het gaat mis als we niet meer onszelf zijn, dan valt de witte pet weg.
Je doet dan zo:

Ik schop, sla, duw, pest.

Ik maak vervelende grapjes, lach anderen uit
en doe mee met de zwarte pet.

Ik doe zielig, zeg niks, kijk naar de grond.

In het aanspreken van kinderen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan: “Welke pet heb je nu op? Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?” “Ik zie een heleboel witte petten!” “Wil je te vertrouwen zijn? Doe dan als de witte pet.” De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken. Let op: we koppelen nooit een pet aan een kind. De petten gaan over gedrag, en gedrag kun je veranderen. Een kind doet als een rode pet op een moment, en is de rode pet niet. In rollenspelen gebruiken we de petten om te oefenen met gedrag

Smileyposter

- Leerlingen

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smileyposter geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren om rekening met elkaar te houden. Let dus een beetje op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat wel eens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: “Ik vind het vervelend als je ... doet. Wil je dat anders doen?”

-Leerkrachten, ouders en directie

De smileyposter is ook van toepassing op de volwassenen rondom de leerlingen. Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de kinderen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het schoolplein of via internet niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.

- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school.
- Soms bedoelt de ander iets goed, maar ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens, zodat de ander rekening met je kan houden.

Afsprakenposter

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Op school zien we deze uitgangspunten op de kanjerafsprakenposters. De kleuren verwijzen naar de petten. Hieronder staan de posters zoals bedoeld voor de kleuters.

Motor en Benzine - Alles wat aandacht krijgt, groeit

Leerlingen

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt groeit. Vervelend gedrag (motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen meelachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven. In onveilige klassen bekrachtigen kinderen elkaar in negatief, te stoer gedrag. Pas wanneer kinderen leren om geen benzine meer te geven, als de norm verandert, dan valt er geen winst (status, populariteit) meer te behalen met negatief gedrag.

Leerkracht

De leerkracht probeert in de klas benzine (aandacht) te geven aan positief gedrag. De leerkracht spreekt benzinegevers aan: "Geef maar geen benzine". Hierdoor krijgt negatief gedrag minder aandacht (benzine) van de leerkracht.

Ouders

Wat kunnen ouders thuis doen?

Bevraag uw kind eens of het benzine geeft in de klas. Soms klagen kinderen thuis over vervelend gedrag van een klasgenoot. Het komt geregeld voor dat kinderen onbedoeld zelf benzine blijken te geven aan dit gedrag. Dit kan door erom te lachen, door ernaar te kijken maar ook door te klagen ("oohhh, stil nou eens, nouou, hou nou op..."). Dit houdt onbedoeld het gedrag in stand. Waar geeft u thuis benzine aan? Lacht u om storend gedrag van uw kind, dan zal uw kind hiermee doorgaan. Spreekt u alleen uw kind aan op negatief gedrag, dan zal uw kind daarmee aandacht vragen. Geef

daarom veel complimenten en benoem dus gedrag wat u prettig vindt. Dan zal dat gedrag versterkt worden.

Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam. Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven. Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Fase 1: kind heeft last van een ander

Vuistregel van de Kanjertraining: Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten, en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkracht, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren ("mep maar terug"), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind.

Tips voor leerkrachten en ouders

- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. Richt je op de toekomst: "Willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?"
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Fase 2: het storende gedrag gaat door

Vuistregel van de Kanjertraining: een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Word dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen, en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders). Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

Tips voor leerkrachten en ouders

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat u zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken en om hulp vragen.
- Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen doen als een rode of zwarte pet.
- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft indien nodig de ouders daarbij.
- Spreek, ook als zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Fase 3: iemand wordt structureel lastiggevalen vanuit een machtspositie: pesten

Definitie pesten

Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek), spreken we van pestproblematiek. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig. Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval weer anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren.

1. Denk aan alle rollen binnen het pesten.

- a. Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af en er volgt een consequentie indien het doorgaat. Hierbij wordt pestgedrag omgebogen in positief en betrokken gedrag in de klas.
- b. We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester: help je vriend door hem weg te halen uit het pesten en met hem iets anders te gaan doen (anti-pestposter 2, in het digibordmateriaal). Als omstanders / buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met pesten.
- c. Kinderen die gepest worden oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen benzine te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar het aanwezige gezag.
- d. Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen benzine aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.

2. Betrek de context.

a. Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het WIJ-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school.

b. De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander. Deze groepsnorm wordt versterkt door te werken aan het onderling vertrouwen in de groep, zoals beschreven onder Wat doen we preventief en hoe doen we dat? We leggen de focus daarbij op:

- Wat gaat er goed in de klas?
- Wat willen we verbeteren in de klas?
- Welke kwaliteiten waarderen we bij elkaar?
- Wat wordt ons plan?
- Hoe kunnen we elkaar helpen?

c. Indien nodig, betrekken wij de wijkagent

3. We (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen.

Onze leidraad:

a. Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag.

b. We delen kinderen niet in in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffer niet altijd te scheiden zijn en soms een en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De 'dader' wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan al snel iets fout in de ogen van anderen. Het 'slachtoffer' wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht.

Hoe dan wel:

c. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.

d. We blijven met respect spreken over en met elkaar.

e. Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

Wij kunnen ook de handvatten en tips gebruiken van Fase 1 en 2, zoals hierboven omschreven.

Zie voor verdere informatie en tips

KanVas - leerkrachtmateriaal

VERKORTE VERSIE STAPPENPLAN grensoverschrijdend gedrag

1

Aanspreken en een eerste waarschuwing – noteren in LVS

Ouders op de hoogte brengen via Parro

Evt. gelijk een OEPS formulier invullen

2

Aanspreken en tweede officiële waarschuwing – noteren LVS

Ouders op de hoogte brengen

Evt. nu al directe uitsluiting

3

Bij 3e keer binnen 3 maanden – OEPS formulier invullen met leerkracht

4

Ouders inlichten en OEPS formulier mee naar huis ter ondertekening

5

Bij 4e keer binnen drie maanden

Idem stap 4

6

Bij 5e keer binnen drie maanden

Eén dag schorsen

7

Stopt het gedrag niet:

Schorsingsprotocol in werking zetten

VERKORTE VERSIE Pestprotocol Kanjermethode

VOOR ALLE KINDEREN

- Ik pest NIET mee
- Zie ik dat iemand gepest wordt – dan meld ik het aan de leerkracht!

VOOR HET GEPESTE KIND

- Word ik gepest – pak ik het aan:
- Ik vraag hulp
- Ik meld het thuis en op school direct!

VOOR DE PESTER

- Pest ik – ik kan ervoor kiezen om te stoppen
- Geintjes mogen niet ten koste gaan van een ander
- Ik denk na over hoe ik mijn gedrag kan verbeteren
- Ik vraag hulp

VOOR OUDERS

- Ik neem het probleem serieus
- Ik accepteer het feit dat ook mijn kind pester kan zijn of gepest kan worden
- Mijn kind pest – ik straf niet fysiek – ik ga in gesprek
- Mijn kind wordt gepest – ik ga in gesprek en raak niet in paniek
- Ik vraag hulp

VOOR DE LEERKRACHT

- Je hebt een sleutelrol – koppel je acties altijd terug!
- Wees alert op signalen
- Pak het gelijk aan
- Neem leerlingen altijd serieus
- Spreek de kanjertaal!
- Klassikaal praat ik dus positief
- Negatief gedrag: één op één bespreken
- Zet tijdens de kanjerweken aan het begin van het jaar optimaal in op:
- Tijd vrijmaken voor het laten ondertekenen van het Contract sociale vaardigheden en het naleven daarvan bijhouden

Kanjerleerkrachttaal

- 1 **Benoem wat je ziet en hoort:**
'Ik hoor je steeds lachen tijdens zelfstandig werken.'
- 2 **Geef aan wat het met jou doet:**
'Het stoort mij bij mijn instructie.'
- 3 **Vraag of het de bedoeling van haar/hem is:**
'Is het jouw bedoeling om mij/ons te storen bij het werken?'
- 4 **Bij 'ja', gebruik eerst leiderstaal en bij geen effect volgt een consequentie:**
'Ik wil dat je er mee stopt.' Als dit écht de bedoeling is, nooit accepteren.
- 5 **Bij 'nee' geef je erkenning:**
'Fijn, wat ga je nu doen?'
'Goed dat je nu rustig gaat werken, wij kunnen nu ook goed doorwerken.'

